

KÉPES LEVELEZŐLAP

A KÉPESLEVELEZŐLAP-GYŰJTŐK EGYESÜLETÉNEK KIADVÁNYA

2020. III. negyedév

XXXIII. évfolyam 3. szám

Át a virtuális világba

Steiner Józsefné gyűjtőtársunk online kiállítása

Amilyen hirtelen érte a világot az idei járványügyi helyzet, a kaposvári Takáts Gyula Megyei és Városi Könyvtár annyira gyorsan „felvette a ritmust” az új kihívásokkal, és Steinerné Ilona kiállítását – ahogy az intézmény leírásából megtudhatjuk – annak közel 160 képeslapjával és egyéb filatéliai elemével nem hagyományos, intézményi keretek között rendezte meg, hanem az interneten tette közzé.

Maga a kiállítás a következő honlapon tekinthető meg (az itt látható képek is innen valók):

www.mvkkvar.hu/kiallitas/trianonkiallitas/

A teljes anyagot hely híján nem tudjuk közölni, azonban az eredeti tematikát követve ízelítőt adunk belőle.

A trianoni békeszerződés.

A TRIANONI BÉKESZERZŐDÉS ALÁÍRÁSA, 1920. JÚNIUS 4.

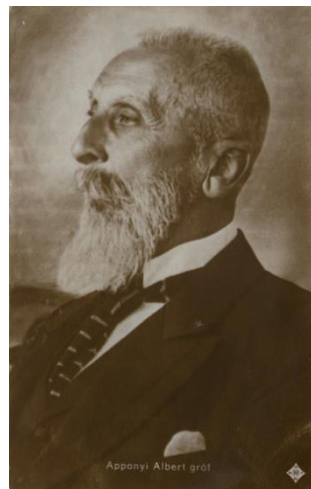
Helyszíne: a Párizs melletti Versailles, a Nagy-Trianon palota Cotelles terme. Ebben az 52 m hosszú és 7 m széles teremben a szerződő felek 1920. június 4-én, budapesti idő szerint 16 óra 32

perckor írták alá az I. világháborúban vesztes Magyarország új határait felrajzoló és jogfosztó

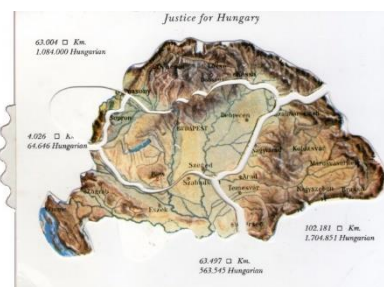

békeszerződést.

1920. január 15-én Apponyi és a magyar békeküldöttség megjelent a békekonzferencia legfőbb tanácsa előtt. A küldöttség tagja volt Teleki Pál gróf és Bethlen István gróf is. Apponyi: „nem tévovázom nyíltan kijelenteni, hogy a békefeltételek, úgy, amint Önök szívesek voltak azokat nekünk átnyújtani, lényeges módosítások nélkül elfogadhatatlanok.”

Apponyi azt indítványozta, hogy az elcsatolásra ítélt területek lakossága a nemzetközi ellenőrzés

mellett megrendezendő

népszavazásokon maga dönthesse arról, mely államhoz kíván tartozni.

Irredentizmus és revizionizmus.

József Attila Nem! Nem! Soha! című verse 1989-ig

semmilyen formában nem jelenhetett meg, legfeljebb csak említést tehettek róla, így a nagyközönség nem ismerhette.

Részlet József Attila verséből. A záró versszak:

Nem lesz kisebb Hazánk, egy
arasszal sem,
Úgy fogsz tündökölni, mint régen,
fényesen!
Magyar rónán, hegyen egy kiáltás
zúg át:
Nem engedjük soha! Soha Árpád
honát.

Magyar Hiszekegy.

Alig száradt meg a tinta a trianoni békeokmányon, amikor az Urmánczy Nándor vezette Védő Ligák Szövetsége pályázatot írt ki olyan ima/fohász, illetve jelmondat megfogalmazására, mely alkalmas „a revans eszméjének ébrentartására”. A pályázat

nyertese Papp-Váry Elemérné született Sziklay Szeréna, a háromsoros Magyar Hiszekegy megfogalmazója. A nyertes jelmondat szerzője Bessenyői Szabó Mihály nyugalmazott Hont vármegyei főispán: „Csonka Magyarország nem ország, egész Magyarország mennyország.”

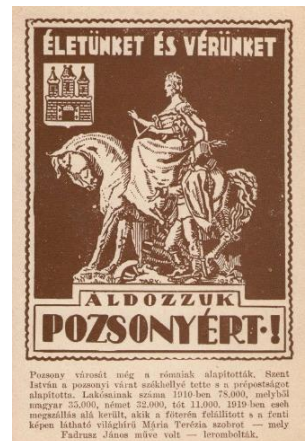
A háromsoros ima a Horthy-korszak „nemzeti imája” lett, a nyertes jelmondattal együtt az irredentizmust és revizionizmust máig kifejező „himnusza”. Az eredeti szöveg:

Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában! Ámen.

Elcsatolt országrészeink.

Elcsatolt felvidéki városaink – Pozsony: Lakosainak száma 1910-ben 78.000, melyből: magyar 35.000, német 32.000, szlovák 11.000.

1919-ben cseh megszállás alá került. A főtéren felállított s a fenti képen látható világhírű Mária Terézia-szobrot – mely Fadrusz János műve volt – lerombolták. (Idézet a képeslap szövegéből.)
Visszatérések.

Felirat a lapon: Együtt ért balsors szlovákok, magyart
Együtt tesszük, mit Rákóczi akart!

Az első bécsi döntés, 1938. november 2.: a Felvidék visszacsatolása.

A trianoni békeszerződés során elvett területből visszakaptunk 12 ezer négyzetkilométert, az akkor már autonóm Szlovákia déli és Kárpátalja délnyugati sávját a magyar határ mentén: Érsekújvárral, Ungvárral, Beregszásszal és Munkáccsal. Az átadott területen egymillió-hatvankétezer lakosból 84% volt a magyarok aránya s mintegy 10% a szlovákoké.

A második bécsi döntés, 1940. augusztus 30.: Észak-Erdély visszacsatolása.

Magyarország Romániától 43.492 négyzetkilométer területet kapott vissza, benne Székelyföldet. Az 1941. évi népszámlálás adatai szerint a visszacsatolt Észak-Erdélyben 1.344.000 magyar, 1.069.000 román és 47.000 német lakos volt. Dél-Erdélyben kb. 400.000 magyar maradt.

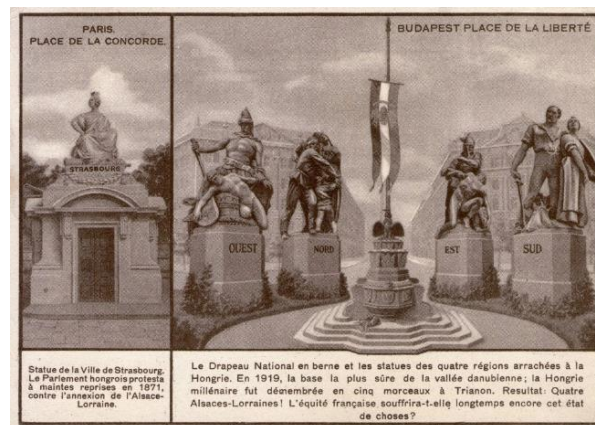
Trianoni emlékművek.

Budapest, Szabadság tér.

Az elcsatolt területeket jelképező – Észak, Dél, Kelet, Nyugat – szobrok folyamatosan figyelmeztettek a fájdalmas veszteségre.

Montázs az elcsatolt országrészeket jelképező négy szoborral és az országzászlóval [ld. lejjebb].

Kiadó: E. O. N. B. A Magyar Földrajzi Intézet Rt.

A franciák érzelmeire próbált hatni a budapesti és a párizsi irredenta szobor egy lapon történt kiadása annak hangsúlyozásával, hogy a Magyarországot ért sérelem többszöröse a franciának, megjegyezve azt is, hogy a magyar parlament 1871-ben tiltakozott Elzász-Lotaringia elfoglalása miatt.

„Irredenta virágos” a Szabadság téren (1932).

A 20 méteres zászlórúd mészkből faragott talapzatát a magyar címer díszítette. A rúd tövében kiterjesztett szárnyú turulmadár állt.

Az emlékmű talapzatában kialakított

ereklyetartóban az ország összes községének, az elszakított részek törvényhatóságainak, valamint a nevezetesebb történelmi emlékhelyeknek földjét tartalmazó zsákocskát helyeztek el.

Az emlékművet 1945-ben eltávolították.

A MAGYAR FÁJDALOM SZOBRA. Az angol Emile Guillaume alkotása, Lord Rothermere ajándéka. A Szabadság téren állították fel 1932. október 6-án.

A gyermekeitől Trianonban megfosztott anya fájdalmát az arcvonások és az égre vetett esdeklő tekintet jelképezi.

A szobor talapzatát 1945-ben lebontották, a szobrot 1948-ban áthelyezték a Palatinus strandra, majd 1973-ban a balfi fürdő elé került.

A matéria szemszögéből

Képeslapok új megvilágításban

A képeslapok ránk, gyűjtőkre vonatkozó megközelítése – és ebben semmi rossz vagy felszínes nincs – főbb pontokban a következő, eddigi tapasztalataim alapján:

- kordokumentum;
- postatörténeti lenyomat;
- esetenként genealógiai forrás;
- esztétikai értékkel bíró műalkotás;
- a gyűjtői szenvedély egy lehetséges tárgya;
- az átadható tudás szemléletes hordozói.

Ami annyira magától értetődő, hogy megkockáztatom, van, aki bele sem gondol: a képeslap egy megadott perspektívából lehet akár a papír több száz éves történetének egy újabb, egykor elképesztő népszerűségnek örvendő megjelenési formája is. Vagyis maga az anyag, annak egy egészen színes, kreatív, valóban tömegeknek szóló formája.

A zárt levél és levelezőlap helyett költséghatékonyabb, többen megengedhetik maguknak a rendszeres igénybe vételt is – és ugyanazon nyomdák állították elő megrendelésre, papíripari termékként, amelyek egyéb kiadványok, könyvek, plakátok, újságok, meghívók készítése mellett teheték mindezt.

Vagyis: az általunk fókuszba helyezett és évtizedekig gyűjtött, rendezett, dekoratív lapok egyvelege csupán egy típusa volt a nyomdai portfóliónak, ami, bár erről konkrét adatot nem gyűjtöttem, nyilván szép bevételt hozhattak.

Ezt a megközelítést, miszerint a képeslapot annak elkészítési anyagánál fogva kezelik értéként, a Magyar Papírmúzeum oldalán leltem meg a legszemléletesebben.

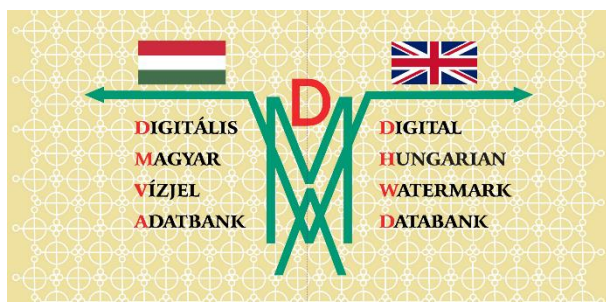
<https://magyarpapirmuzeum.webnode.hu/>

(Írom ezt azzal együtt, hogy kedves gyűjtési témám azon kevés kivétel rendezése, amikor bőrre, fémre, nyírfakéregre stb. írt vagy nyomtatott a lap ötletgazdája. És ez a fajta kreativitás nagy öröömre mindmáig nem veszett ki az emberekből, és bakelitlemezt, hűtőmágnest, matricát, puzzle-t, CD-t is foghatunk a kezünkben, amikor a postás átnyújtja a levelezőlapokon írt karácsonyi jókívánságokat. De ezek valóban csak kivételek.)

Amikor lekezdtem írni ezeket a hasábokat, maga a múzeum március 16-ától fogva ideiglenesen zárva tartott, a járványügyi helyzetre hivatkozva. Jelenleg azonban ismét megnyitotta kapuit, a napjainkban alapvetőnek mondható biztonsági előírások betartása mellett.

Eme intézménynél a korábbi, honlapon feltüntetett kiállítások teljes repertoárját valóban csak színesítik az olyan címek, mint a 2016-2017 között látható „Papír a képeslapokon” (Horváth Pál anyaga).

Ami nagy kincs a nem csak képeslapokat gyűjtőknek, az a digitális magyar vízjeladatbázis, amelyre a honlap főoldaláról egy kattintás juttat el bennünket. A hagyományos, képpel maximum rárajzolt formában rendelkező levelezőlapoknál gyakorta előkerülhetnek ezek a jelek, képeslapok esetében valóban nem jellemző – viszont hasznossága és kidolgozottsága miatt mindenképpen szót érdemel.

Igaz ugyan, hogy az intézmény (Dunaújváros, Papírgyári út 42-46.) miatt a sokak által elérhetőbb budapesti kiállítótereknél messzebb szükséges utazni. Amennyiben Nyugat-Magyarországról

tervezi valaki meglátogatni ezt a gyűjteményt, ez kiváltképp így van.

Azonban az aktuális papírrégiségek, netán konkrétan képeslapok megtekintésével, a jelenlétével, a tárlatok rendszeres látogatásával egy szép és relative új kezdeményezéshez járulhat hozzá bárki, aki úgy dönt, hogy emiatt vagy emiatt is, de Dunaújvárosba utazik.

PAPP MIKLÓS

Kicsit másképp

Híres emberek – képeslapon

A képeslevelezőlap-gyűjtés egyik népszerű ága, a városképeken kívül, a motívumok gyűjtése. Ezen belül is kedvelt téma a híres embereket ábrázoló lapok. Sokan ezen belül is szakosodnak zeneszerzőkre, irodalmárookra, színészekre, úrhajósokra, énekesekre stb.

Én viszont teljesen másról akarok most értekezni. Nevezetesen, ha a híres ember nem a képeslapokon van, hanem ő a lap írója, esetleg címzettje. Itt két fő kérdés merül fel: érdemes-e az ilyen lapokat gyűjteni és milyen értéket képviselnek.

Általában nem vagyok híve, ha egy lapot nem a képi ábrázolás, hanem egyéb tényezők viszik el csillagászai ársávokba. Ez lehet a rajta levő bélyeg, (hajó)bélyegző és persze ide sorolható, ha a lap feladója vagy címzettje híres ember.

Általában nem tartom igazán sokra a kézírásokat. Minden rendezett gyűjteményt élvezettel nézek, de a legkevésbé az autogram gyűjtés fog meg.

Talán, mert többnyire nem bizonyítható a hitelessége, meg olyan celebes megnyilvánulásnak is érzem, még akkor is, ha az autogram osztása már akkor is szokásban volt, amikor még a celeb fogalma nem is létezett... Szóval én a híres ember

alkotását, alakítását tartom sokra, az aláírásában nincs semmi különleges.

Azért persze egy híresség képeslapjában van valami plusz érték. Egy kicsi bepillantást enged a magánéletébe, hol járt, mit tartott fontosnak leírni, kit tartott olyan fontosnak, hogy írjon neki. Az ilyen lapok kultúrtörténeti értékkel is bírhatnak.

Különösen érdekes, ha a küldő és a címzett is híres ember. Ilyen például, amelyet Mészöly Kálmán, a Szőke Szikla írt Machos Ferencnek, a Honvéd és a Vasas közel 30-szoros válogatott labdarúgójának (1. kép - fent).

És még néhány sportos ritkaság:

Az MTK 1963-ban Egyiptomban túrázott, erről érkezett hozzám egy lap a játékosok aláírásával (például Bödör, Danszky, Vasas, Bánkúti, Palicskó, Lanckor, Hováth, Török):

... valamint az 1978-as argentinai vb-ről (Nyilasi, Törőcsik, Csapó, Tóth András, Mészáros, Török stb):

... és még egy, a nevét éppen visszakapó Ferencváros 1957-es ausztráliai túrájáról Csanádi Árpád, akkori Fradi edző, 1958-tól a Magyar Olimpiai Bizottság (MOB) főtájtára írta:

Véleményem szerint (ami persze nem abszolút igazság) kifejezetten és kizárólag ilyeneket gyűjteni, már a téma ritkasága (s nem utolsósorban drágasága) miatt sem tanácsos. Viszont érdekes és értékes színteltjai gyűjteményünknek...

SZIGETI ANDRÁS

Napi „színes”

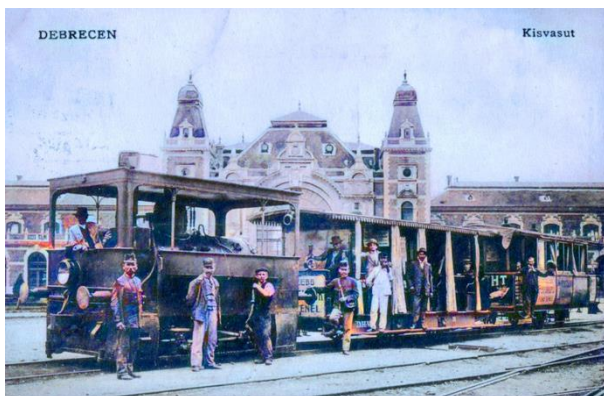
Színezett debreceni képek

A dehir.hu, vagyis Debrecen (egyik?) hírportálja közölt írást idén április 23-án Héty Péter színezett debreceni képeiről, amelyet ő a facebook-oldalára töltött fel (konkrét hivatkozást a cikk közöl). A cikkben két, hagyományos fotó mellett néhány képeslap is feltüntetésre került – a többi, nem fotót ábrázoló színezett képet, vagyis képeslapot már az adott úriember saját facebook-oldala közöl.

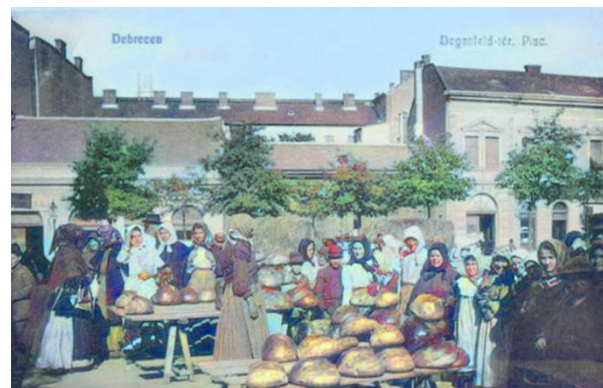
A Piac utca kétfajta színezése az 1910-es évek tájáról
Forrás: dehir.hu

A sok fotó is megér egy megtekintést, főleg a település szerelmeseinek (zömükben ún. retró képek), azonban az utólag színezett századeleji képeslapok némelyike garantáltan számunkra is megleveníti a múltat:

Debrecen - pályaudvar a századelőn.
Forrás: facebook.com (hivatkozás a cikkben).

Ez a példa is jól mutatja, milyen utat tud bejárni egy „jókor, jó helyen lévő” facebookos bejegyzés vagy akár kép. Bízunk benne, hogy egyesületünk oldalán szintén sok bejegyzés nagy közérdeklődésre tart számot!

Kenyérpiac az 1910-es években.
Forrás: facebook.com (hivatkozás a cikkben).

Kiállítások

Forrás: tvszombathely.hu

A Puskás-iskolában Trianon 100. évfordulója alkalmából kiállítás nyílt Bognár Béla soproni gyűjtő képeslapjaiból és falvédőiből. A békediktátum megváltoztatta az ország életét, a fájdalmas döntésre egy évszázaddal később is sorstragédiaként tekint a nemzet – emlékeztetett Nemény András polgármester a kiállítás-megnyitón.

A polgármester azzal folytatta: „Az akkori nemzeteknek az önzése vezetett ahhoz, hogy azon a napon ez a szerződés aláírásra került. Hiszen abban az időben még a közösségi érdeket senki sem képviselte. Vesztesek voltunk, de utólag a történelem bebizonyította, hogy nemcsak mi, hanem ezzel a szerződés-aláírással mindenki vesztes lett. Hiszen egyenes következménye volt ennek és az akkori gondolkodásnak a második világháború.”

A polgármester arról is beszélt, hogy ma már nem az igazságtétel a feladat, sokkal inkább a határon túli magyarság támogatása, jogaik védelme. Megemlítette: Vas megye példamutató abban a tekintetben, hogy egymást segítve élnek itt együtt a különböző nemzetiségek.

Szabó Tibor Karinthy Frigyes Levél kisfiamnak című írását olvasta fel. A kiállítást a Vasi Múzeumbarát Egylet szervezte, a következő időszakban több programot is rendeznek a trianoni évfordulóra.

Többen felszólaltak még a megnyitón, többek között Tóth Kálmán, a Vasi Múzeumbarát Egylet titkára: „Ehhez tartoznak túrák, kerékpártúrák. Hét alkalommal látogatunk el a Vas megyétől elcsatolt járások területére. Előadások lesznek, beszélgetések, diákvetélkedő.”

Vagyis a kiállítás a programsorozat első állomása, „amelynek online közvetített megnyitóján a mohácsi tragédiának és 1920. június 4-ének a veszteségei között vont párhuzamot Melega Miklós történész. Szólt a történelmi Magyarország széthullásáról. Kiemelte: a független nemzetállamok létrehozásának jelszava csak ürügy volt a nagyhatalmak számára az Osztrák-Magyar Monarchia felszámolására. A trianoni szerződés következményei máig hatnak” – jegyezte meg.

Melega Miklós (egyben levéltár-igazgató) a következőket mondta: „Európa közepén élünk, de a kisebbségben élő magyaroknak – ahogy az elmúlt száz évben – továbbra is küzdeniük kell az egyenjogúságért, az anyanyelv szabad használatáért, identitásuk megőrzéséért. Csupa olyan dologért, amelyek alanyi jogon kellene, hogy járjanak nekik is.”

Kapornaki Júlia és Szvoboda Adél éneke után a megnyitó rendhagyó tárlatvezetéssel zárult, a gyűjtővel az iskola történelemtanára, Bodó Judit beszélgetett. (A rendezvény összefoglalóját a Szombathelyi Televízió a százéves megemlékezés utáni hétvégén vetítette – illetve a televízió honlapján utólag is megtekinthető.)

Rendezvények, börszék

Az itt feltüntetett, meghirdetett rendezvények reményeink – és a szervezők reményei – szerint kerülnék, kerülhetnek majd valóban

megrendezésre. Értelmszerűen a mindenkori esetleges korlátozások ezen eseményekre is kihathatnak.

—

Augusztus 14-én, pénteken 11 és 16 óra között van lehetősége az egyesületünk tagjainak találkozni egy délután erejéig a **szombathelyi MMIK** (Megyei Művelődési és Ifjúsági Központ) épületében, Kőszegfalviné Pajor Klára irodájában.

Aki teheti, keresse fel az irodát (a recepción tudnak segíteni az eligazításban, akinek még nem ismerős az épület)!

A szomszédos ipari iskolában Bognár Béla Trianon témájú kiállítása is megtekinthető (ld. *Kiállítások* fejezet).

—

Augusztus 29-én, Budapesten megtartásra kerül a képeslaposoknak is mindig hatalmas anyaggal szolgáló, idei, immár XII. Nemzetközi Filatéliai és Numizmatikai Börze, a MABÉOSZ székházban.

—

Szeptember 6-án, Zalaegerszegen, a Keresztúry Dezső Városi Művelődési Központban 8 és 12 között várják a szervezők az aktuális regionális cserenap iránt érdeklődőket (képeslapot kereső-kutató gyűjtők és árusok egyaránt rendszeresen vannak, voltak).

Bízzunk benne, hogy mihamarabb ismét személyesen találkozunk valamely börszéken!

Felelős kiadó: Kőszegfalviné Pajor Klára elnök MKL Szerkesztette: Kőszegfalviné Pajor Klára és Papp Miklós 9700 Szombathely, Pf. 233. mobil: 20/2865806 email: pajor.klara@gmail.com honlap: www.kepeslapgyujto.hu
--